

یادداشت

نگاهی به پروژه‌های جمع‌آوری گاز مشعل در دولت سیزدهم

سجاد ظاهری

روزنامه نگار

جواد اوجی، وزیر نفت، به تازگی خبر از جمع‌آوری گازهای همراه نفت داده است؛ خبری خوشایند در بویحه ناترازی گاز؛ جمع‌آوری این گازها، وعده‌ای است که دولت رئیسی در ابتدای کار خود داده بود. اگرچه تا امروز پروژه فلرینگ در کشور پیشرفت‌هایی داشته اما آنچنان محسوس نبوده است.

شرکت بریتیش پترولیوم در هفتاد و دومین گزارش «مرور آماری انرژی جهان ۲۰۲۳» میزان فلرینگ گاز در کشورهای مختلف را اعلام کرد که روسیه، ایران، عراق، ونزوئلا و آمریکا به ترتیب با فلرینگ سالانه ۲۴، ۱۸، ۴، ۹، ۸ و ۸، ۸ میلیارد مترمکعب جزو پنج کشور دارای بیشترین هدررفت گاز در مشعل هستند.

در جهان سالانه افزون بر ۱۵ میلیارد مترمکعب گاز تحت عنوان فلرینگ (یا سوزاندن گازها توسط مشعل) به مواد آلاینده تبدیل می‌شود که بر اساس آمارهای بانک جهانی این رقم چیزی معادل یک سوم مصرف کل اروپا است. از کل حجم گازهای آلاینده، ۷۵ درصد آن متعلق به ۱۰ کشور است که ایران هم جزو آنها محسوب می‌شود.

این واقعیت را باید پذیرفت که ذخایر نفت و گاز ایران به نیمه عمر خود رسیده‌اند و باید از نگاه توسعه‌گرا فاصله گرفت و به جای آن باید برای ذخیره‌سازی منابع انرژی فکری اساسی کرد. منابع عظیم نفت و گاز در ایران، توجه‌ها را از گازهای مشعل دور کرده است در حالی که فلرهای که در ایران دود می‌شود و از بین می‌رود، به‌تنهایی می‌توانند ذخایر بزرگی باشند که کشور با مدیریت نادرست انرژی، سال‌هاست خود را از آن محروم کرده است.

با وجود هدف‌گذاری برنامه هفتم برای جمع‌آوری ۹۰ درصد این گازها، عملکرد محقق شده کمتر از ۱۰ درصد بوده است. کل سرمایه‌گذاری لازم برای جمع‌آوری این گازها کمتر از ۵ میلیارد دلار برآورد می‌شود که معادل ارزش سال سوزانده شدن آنها است. خوشبختانه در یک سال اخیر طرح‌ها و پروژه‌های زیادی درخصوص فلرینگ تعریف شده است. جمع‌آوری ۲۱ مشعل مربوط به میدان‌های شرق کارون برای ارسال به پالایشگاه بیدبلند خلیج فارس، یکی از پروژه‌های فلرینگ است که با موفقیت انجام شده است. به گفته وزیر نفت، با جمع‌آوری این مقدار گاز همراه، معادل نزدیک به تولید گاز یک فاز در پارس جنوبی به مقدار ۲۰ میلیون مترمکعب به حجم گاز کشور اضافه خواهد شد که هم به شبکه سراسری گاز و هم به تأمین خوراک پتروشیمی‌ها کمک می‌کند.

از دیگر پروژه‌های موفق فلرینگ در دولت سیزدهم، می‌توان به جمع‌آوری گازهای مشعل در شرق کارون اشاره کرد که روزانه در ۵۲ مشعل در حال سوختن هستند و با حدود ۱،۲ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری جمع‌آوری می‌شوند.

برای جمع‌آوری گازهای مشعل میدان‌های نفتی شرق کارون در مجموع ۴۲ قرارداد (۱۹ قرارداد ثنی پی سی + ۲۳ قرارداد خرید کالا و خدمات با پیمانکاران و سازندگان ایرانی) امضا شده است؛ ضمن آنکه پیشرفت کل طرح «بهسازی و احداث تأسیسات جمع‌آوری گازهای مشعل شرق کارون» تاکنون ۵۳ درصد بوده است که مرحله به مرحله به بهره‌برداری می‌رسند.

در قانون بودجه ۱۴۰۲ تصویب شده است که به ازای هدررفت هر مترمکعب گاز فلر ناشی از فعالیت کلبه واحدهای عملیاتی شرکت‌های تابعه وزارت نفت، معادل پنج هزار ریال از محل منابع داخلی وزارت نفت به‌صورت ماهانه به حساب بینه‌سازی مصرف انرژی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز شود اما این موضوع به طور جدی پیگیری نشده و به نظر می‌رسد اولین راهکار جمع‌آوری گازهای همراه نفت، سرمایه‌گذاری باشد.

بی‌توجهی دولت‌ها به فلرینگ تا جایی پیش رفته است که بخش بزرگی از ثروت ملی ایران در طول سالیان گذشته به هدر رفته و دولت سیزدهم یکی از معدود دولت‌هایی است که جمع‌آوری گازهای همراه نفت را در دستور کار خود قرار داده است. اگرچه این طرح‌ها و پروژه‌ها به کندی پیش می‌روند اما دست‌کم می‌توان امیدوار بود که کلید این کار زده شده است.

دولت رئیسی در ابتدای کار خود، وعده جمع‌آوری گازهای همراه نفت را داده بود و پیشرفت پروژه‌های فلرینگ در مدت اخیر نشان از توجه و عزم جدی وزارت نفت برای جمع‌آوری این گازها دارد.

وزیر نفت:

تحریم‌های نفتی آمریکا را بی‌اثر کردیم

برخی اعلام می‌کنند آمریکایی‌ها به ایران چراغ سبز نشان دادند در حالی که واقعیت این است که زورشان به صنعت نفت و گاز ایران نمی‌رسد

گزارش

میعانات گازی موجود است. وزیر نفت، تولید میعانات گازی ایران را نزدیک به ۷۰۰ تا ۷۵۰ هزار بشکه در روز اعلام کرد و گفت: ما در بحث میعانات گازی جدی از اینکه هیچ بشکه‌ای روی آب نداریم، تعهدها و مصارفی هم که در این بخش داریم بیش از تولیدمان است. وی درباره برنامه دولت در زمینه تکمیل زنجیره ارزش تصریح کرد: در دو دهه گذشته توجهی از سوی دولت‌ها در بخش زنجیره ارزش پروژه در بخش پتروشیمی نشده بود و بیشتر سرمایه‌گذاری در زمینه تولید مواد پایه یا صنایع مادر پتروشیمی بود، اما در این دولت خوشبختانه طرح‌های زیادی شناسایی و مطالعات آنها انجام و عملیات اجرایی بعضی از این طرح‌ها نیز بیشتر از سوی بخش خصوصی آغاز شده است.

وزیر نفت با بیان اینکه بنا داریم تا پایان دولت سیزدهم تا جایی که امکان دارد وارد زنجیره ارزش شویم، زیرا ورود به بخش زنجیره ارزش تحریم‌ناپذیر است، گفت: ورود به این بخش‌ها ارزآوری خوب، اشتغال‌زایی، جلوگیری از خام‌فروشی و تحقق اقتصاد مقاومتی را به همراه دارد.

اوجی افزود: آرام آرام تحریم‌ها برای صنعت نفت و گاز ایران بی‌معنا و بی‌اثر می‌شود. ما به‌همت ۱۰ هزار متخصصی که در صنعت نفت داریم، توانسته‌ایم به دستاوردهای خوبی در این بخش دست یابیم. در بحث صادرات هم هر جایی که اراده کنیم، صادرات را انجام می‌دهیم. وی با اشاره به رشد خوب تولید نیز گفت: رشد گروه اقتصادی نفت و گاز پارسااس اطلاعات بانک مرکزی، در سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ از دغدغه‌های این دولت در آغاز کار خود بود. متأسفانه در دولت قبل نزدیک به ۷۸ میلیون بشکه میعانات گازی روی آب شتیم. پیشنهادهایی هم در این ارتباط داده بودند که مکاتبات وزیر پیشین نفت با رئیس جمهور پیشین و ابراهیم رئیسی، رئیس دولت سیزدهم مبنی بر خرید ۱۲ کشتی برای ذخیره

تولید و صادر کنیم، گفت: امروز متخصصان صنعت نفت به هر جایی که اراده کنند محموله‌های نفت خام و میعانات گازی ایران را صادر خواهند کرد. وزیر نفت به بحث ناترازی گاز در فصل سرد سال اشاره و تصریح کرد: تا پایان برنامه ششم توسعه باید یک میلیارد و ۲۵۰ میلیون مترمکعب گاز تولید می‌کردیم، این در حالی است که به علت سرمایه‌گذاری نکردن دولت قبل این اتفاق رخ نداد.

اوجی با تأکید بر عزم دولت سیزدهم برای جمع‌آوری گازهای همراه نفت و استفاده از این نوع گاز برای خوراک واحدهای پتروشیمی تصریح کرد: اجازه نمی‌دهیم ثروت ملی ملت ایران در مشعل‌های گاز سوزانده شود. وزیر نفت با تأکید بر اینکه تولید کنونی روزانه ۳ میلیون و ۳۰۰ هزار بشکه‌ای نفت و میعانات گازی ایران در داخل مصرف یا صادر می‌شود، گفت: این در حالی است که در آغاز به‌کار دولت سیزدهم ما با ۷۸ میلیون بشکه میعانات ذخیره‌شده روبه‌رو بودیم. اوجی با بیان اینکه صنعت پتروشیمی از صنایع کلیدی و مهم در کشور ایران است، ادامه داد: این صنعت ارزآوری خوبی برای کشور دارد و سال گذشته نزدیک ۱۶ میلیارد دلار محصولات پتروشیمی به اکثر کشورهای جهان صادر شد. وی با اشاره به اینکه سهم محصولات پتروشیمی در صادرات غیرنفتی حدود ۵۰ درصد است که در ۷۰ مجتمع پتروشیمی ایران تولید می‌شود، تصریح کرد: صنعت پتروشیمی در اشتغال‌زایی و ایجاد درآمد ارزی سهم بسزایی دارد، همچنین این صنعت با توجه به نیاز روزافزون دنیا به محصولات بالادستی و پایین‌دستی پتروشیمی، تحریم‌ناپذیر است.

اوجی با تأکید بر اینکه اکنون در ۷۰ مجتمع پتروشیمی کشور، بیشتر محصولات پتروشیمی تولید می‌شود، افزود: تنوع تولید محصولات پتروشیمی در کشور زیاد است و محصولات پتروشیمی شامل محصولات تولید و صادر کنیم، کود، آروماتیک‌ها و محصولات هیدروکربنی در این مجتمع‌ها تولید می‌شود. وی با بیان اینکه یکی از محصولات مهم پتروشیمی، محصولات پلیمری است، ادامه داد: ظرفیت خوبی در کشور در بخش تولید محصولات پلیمری وجود دارد. اکنون پروانه و مجوز ۲۰ میلیون تن محصول پلیمری در کشور صادر شده اما ظرفیت نصب شده در این بخش حدود ۱۲ میلیون تن در سال است و تولید عملیاتی پلیمرها در ایران به حدود ۷ میلیون تن می‌رسد. وزیر نفت تصریح کرد: صادرات یک تن محصول پلیمری ساده درآمدی معادل ۹۰۰ تا یک هزار دلار ایجاد خواهد کرد، اما اگر محصولات پلیمری تا پایان زنجیره توسعه داده تن می‌رسد. وزیر نفت تصریح کرد: صادرات یک تن محصول پلیمری ساده درآمدی معادل ۹۰۰ تا یک هزار دلار ایجاد خواهد کرد، اما اگر محصولات پلیمری تا پایان زنجیره توسعه داده تن می‌رسد. وزیر نفت تصریح کرد: صادرات یک تن محصول پلیمری ساده درآمدی معادل ۹۰۰ تا یک هزار دلار ایجاد خواهد کرد، اما اگر محصولات پلیمری تا پایان زنجیره توسعه داده تن می‌رسد. وزیر نفت تصریح کرد: صادرات یک تن محصول پلیمری ساده درآمدی معادل ۹۰۰ تا یک هزار دلار ایجاد خواهد کرد، اما اگر محصولات پلیمری تا پایان زنجیره توسعه داده تن می‌رسد.

گذشت که کاهش تکلیفی تولید نفت را در کشور داشته باشیم. این افزایش تولید و صادرات نفت با توجه به افزایش قیمت نفت در بازارهای جهانی اهمیت بیشتری دارد، زیرا پیش‌بینی هانشان می‌دهد قیمت نفت پایان سال ۲۰۲۳ به بالای ۱۰۰ دلار می‌رسد.

وی به امضای قرارداد توسعه پتروشیمی‌های فراسرزمینی در کشور ونزوئلا همزمان با سفر رئیس‌جمهور اسلامی ایران به این کشور اشاره کرد و گفت: ۱۲ میلیون تن ظرفیت پتروشیمی در ونزوئلا نصب شده، اما تولید واقعی پتروشیمی این کشور ۳ تا ۴ میلیون تن در سال است که در قراردادهایی با ایران، قرار است صنعت پتروشیمی ونزوئلا را به ظرفیت پایه برسانیم. البته ورود به پتروشیمی‌های فراسرزمینی تنها محدود به ونزوئلا نیست و این قراردادهای دروازه‌ای برای ورود به سایر کشورها خواهد بود.

وی به تلاش‌های وزارت نفت برای ایجاد ارزش افزوده و جلوگیری از خام‌فروشی، ارزآوری و کمک به اقتصاد کشور در سخت‌ترین شرایط تحریم اشاره کرد و افزود: برخی افراد اعلام می‌کنند آمریکایی‌ها به ایران چراغ سبز نشان دادند. اگر این حرف درست باشد و چراغ سبز نشان دادند چرا کشتی‌های ایران را توقیف و شرکت‌ها را پی‌درپی تحریم می‌کنند. واقعیت این است که زورشان به صنعت نفت و گاز ایران نمی‌رسد، زیرا هر کاری کردند و به هر دری زدند جلو تولید و صادرات نفت ایران را بگیرند، اما امروز بالاترین تولید و صادرات نفت کشور محقق شده است.

وزیر نفت با تأکید بر اینکه هر جا اراده کنیم صادرات نفت و هر نوع محصول نفت دیگر انجام می‌شود، ادامه داد: یک زمان رسم بود که آنها تعیین تکلیف می‌کردند ایران چقدر نفت و گاز تولید کند، اما امروز به همت متخصصان صنعت نفت و گاز با برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری در شرایط سخت تحریم‌ها ما تعیین می‌کنیم تولید و صادرات نفت به چه مقدار باشد. اوجی به بهره‌برداری از فاز ۱۱ پارس جنوبی، بهره‌برداری از پالایشگاه فاز ۱۴ پارس جنوبی، فاز دوم پالایشگاه آبادان و جمع‌آوری گازهای مشعل در دولت سیزدهم اشاره کرد و گفت: جمع‌آوری گازهای مشعل افزون بر حفاظت از محیط‌زیست در تأمین خوراک پتروشیمی‌ها نیز نقش بسزایی دارد.

وی تأکید کرد: تا پایان امسال گاز همراه ۲۱ مشعل از ۵۲ مشعل در میدان‌های شرق کارون جمع‌آوری شده و به پالایشگاه بیدبلند خلیج فارس ارسال می‌شود. این پالایشگاه با سرمایه‌گذاری ۳،۵ میلیارد دلاری احداث شده، اما با ۷۰ درصد ظرفیت کار می‌کند. با جمع‌آوری گازهای مشعل، ظرفیت پالایشگاه تکمیل خواهد شد و این گازهای سمی آلوده که سرمایه ملی است به ارزش افزوده تبدیل و زنجیره ارزش نیز تکمیل می‌شود.

وزیر نفت با اشاره به اینکه همه گازهای مشعل را تا پایان دولت سیزدهم جمع می‌کنیم، گفت: این گازها، معادل یک فاز پارس جنوبی است که برای توسعه آن ۴،۸ تا ۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری نیاز خواهد بود، اما با ۱،۱ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در این بخش، معادل یک فاز پارس جنوبی، گازهای آلوده جمع‌آوری و تبدیل به ارزش افزوده می‌شود و نمی‌گذاریم سرمایه ملی مردم سوزانده شود. اوجی با تأکید بر اینکه در فاز ۱۱ پارس جنوبی اتفاق بی‌ظنیری افتاد، افزود: شرکت توتال ۴،۸ میلیارد دلار قرارداد بسته بود تا با نصب سکو، احداث خط لوله و نصب تجهیزات تقویت فشار فاز ۱۱ را توسعه دهد، اما با دریافت اطلاعات میدان، تنها وقت‌کنی کرد و نهایت هیچ اقدام عملی انجام نداد.

تحریم‌ها جایی در صنعت پتروشیمی ایران ندارد

اظهار کرد: شرکت ملی صنایع پتروشیمی با کمک هلدینگ‌ها و انجمن‌های پتروشیمی بر آن است که با رویکرد دولت سیزدهم و با اتخاذ سیاست‌های ابلاغی وزیر نفت به تکمیل زنجیره ارزش دست یابد.

مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی به امضای تفاهنامه شرکت ملی صنایع پتروشیمی و سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران در سال گذشته اشاره کرد و گفت: بر اساس این تفاهنامه، شرکت‌های پتروشیمی فروش اعتباری محصولات پتروشیمی در بورس کالا را برای واحدهای پایین‌دست آغاز کردند، به طوری که در پنج ماه اخیر ۲۸ هزار میلیارد تومان فروش اعتباری انجام شده است.

آینده صنعت پتروشیمی بسیار خیره‌کننده و جذاب است و برنامه‌های توسعه‌ای هفتم توسعه پارسال آماده شد و برنامه هشتم توسعه نیز هم‌اکنون نهایی شده و آماده است.

شاهمیرزایی از ۱۵۰ میلیارد دلار فرصت سرمایه‌گذاری در صنعت پتروشیمی ایران در افق پایان برنامه هشتم توسعه خبر داد و تصریح کرد: این فرصت‌ها بخش‌های مختلف صنعت از بالادست تا میان‌دست و پایین‌دست را شامل می‌شود. وی با بیان اینکه افزایش ۲۰ برابری میهمانان خارجی در هفدهمین نمایشگاه ایران پلاست نسبت به سال گذشته به این معناست که تهدیدها و تحریم‌های اقتصادی در این صنعت جایی ندارد و از این مرزها عبور کرده‌ایم.

پتروشیمی اظهار کرد: صنعت پتروشیمی ایران در ۴۴ سال گذشته، صنعتی وابسته در تأمین کالا و تجهیزات، مواد شیمیایی و کاتالیست و حتی بهره‌برداری از واحدها بود. وی افزود: تولید واقعی صنعت پتروشیمی در سال ۵۶ حدود ۱،۵ میلیون تن بود که امروز با وجودی که کشور حدود ۱۵ سال درگیر جنگ و بازسازی واحدهای پتروشیمی بود، ظرفیت نصب‌شده صنعت پتروشیمی به بالای ۹۲ میلیون تن در سال رسیده و روزانه معادل یک میلیون و ۱۰۰ هزار بشکه خوراک مجتمع‌های پتروشیمی است.

مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی به فعالیت ۶۷ مجتمع تولیدی و سه مجتمع سرویس‌های جانبی در کشور اشاره کرد و گفت: چشم‌انداز ما برای

مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی با تأکید بر اینکه افزایش ۲۰ برابری میهمانان خارجی هفدهمین نمایشگاه ایران پلاست به این معناست که تهدیدها و تحریم‌های اقتصادی در این صنعت جایی ندارد و از این مرزها عبور کرده‌ایم، گفت: صنعت ارزش‌آفرین، اشتغال‌زا و ارزآور پتروشیمی حرکت جهنده و تحولی را آغاز کرده است.

مرتی شاهمیرزایی در آیین گشایش هفدهمین نمایشگاه بین‌المللی ایران-پلاست ضمن خوش‌آمدگویی به معاون رئیس‌جمهور، وزیران نفت و صنعت، معدن و تجارت (صمت)، سفرا و نمایندگان مجلس، مدیران عامل هلدینگ‌ها و شرکت‌های پتروشیمی و همه فعالان صنعت